

РЕЦЕНЗИЯ

На дисертационния труд за присъждане на
образователна и научна степен „ДОКТОР“

на

д-р Марина Тодорова Янева

на тема: „**Етиопатогенетични фактори при нумуларна екзема**“

Научен ръководител: Проф. д-р Развигор Дърленски, дмн

Рецензент: Проф.д-р Здравка Демерджиева дмн,

Кратки биографични данни

Д-р Марина Тодорова Янева е родена на 25 септември 1992 г. в гр. Велико Търново. Завършва висшето си образование в Медицински университет - София, през 2018 г. придобива образователно-квалификационна степен „магистър“ по медицина.

През 2023 г. успешно завършва специализация по Кожни и венерически болести в Клиниката по кожни и венерически болести към Аджибадем Сити Клиник УМБАЛ „Токуда“ - София., придобивайки специалност по дерматология и венерология.

През 2024 г. д-р Янева придобива и допълнителна магистърска степен по „Обществено зд.:,аве и здравен мениджмънт“.

Професионалният ѝ път е свързан с активна клинична практика в областта на дерматологията.

Д-р Янева демонстрира изразена научна активност. Тя е автор и съавтор на множество научни публикации в български и международни списания, с теми като атопичен дерматит, контактна свръхчувствителност, лекарствено-индуцирани кожни реакции и нумуларна екзема.

Активно участва в национални и международни научни форуми, включително конгреси на Европейската академия по дерматология и венерология, Американската академия по дерматология (AAD), Европейската академия по алергология и клинична имунология, където представя своите резултатите от научна дейност на постери.

Професионалното ѝ развитие се допълва от участие в редица специализирани курсове и обучения в областта на дерматоскопията, дерматоалергологията и дерматохирургията, организирани от водещи международни организации.

Д-р Янева владее няколко чужди езика, включително английски и френски на ниво С1, немски на ниво В2 и испански на ниво В1, което ѝ позволява активно участие в международната научна общност.

Тя е член на много професионални организации, сред които Българското дерматологично дружество (БДД), European Academy of Dermatology and Venereology (EADV), European Academy of Allergy and Clinical Immunology (EAACI), World Allergy Organization (WAO) и International Dermoscopy Society.

Всички тези данни очертават профила на млад, но вече утвърден специалист с активна научна и клинична дейност.

Актуалност на темата

Дисертационният труд е посветен на изключително актуален и все още недостатъчно изяснен проблем в съвременната дерматология - етиопатогенезата на нумуларната екзема.

От голямо значение е фактът, че заболяването води до съществено влошаване на качеството на живот на пациентите както поради хроничния сърбеж, така и поради социалните и психологически последици.

На този фон, изследването на мултифакторната генеза на заболяването, включително ролята на атопията, контактната сенсibiliзация, микробиологичните фактори и нарушенията в кожната бариера, е от съществено значение както от научна гледна точка, така и за клиничната практика.

Структура и обем на дисертацията

Дисертационният труд е с обем 160 страници и е структуриран съгласно утвърдените академични изисквания.

Включени са следните раздели - въведение, литературен обзор, формулиране на цел и задачи, материали и методи, резултати, обсъждане, изводи, приноси, както и библиография и приложения.

Библиографията съдържа общо 184 източника.

Литературният обзор обхваща широк спектър от научни публикации, като библиографията включва значителен брой източници, основно на латиница, което показва добра ориентация в международната научна литература.

Научна обосновааност и познаване на темата

Докторантът демонстрира задълбочено познаване на тематиката. В литературния обзор са разгледани основните етиопатогенетични фактори, като атопия и връзката ѝ с нумуларната екзема, лекарствено-индуцирани дерматози, контактна свръх чувствителност, кожна ксероза, бактериална колонизация, съдови и трофични нарушения, както и невроимунологични механизми.

Добре е формулирана ролята на контактната алергия и честотата ѝ при пациенти с нумуларна екзема, както и възможността за лекарствено индуцирани варианти на заболяването .

Материали, методика и резултати

Дисертационният труд се базира на обсервационно, крос-секционно клинично проучване, проведено в Клиниката по кожни и венерически болести към

Аджибадем Сити Клиник УМБАЛ „Токуда“, гр. София . В изследването са включени 184 пациенти - 84 с клинично диагностицирана нумуларна екзема и 100 пациенти с други видове дерматит, при които е извършена стандартизирана клинична, алергологична и параклинична оценка.

Извършена е детайлна оценка на кожния статус, като е анализирана локализацията, морфологията и разпространението на лезиите.

За обективизиране на тежестта на заболяването е въведена и приложена скала за оценка, позволяваща количествен анализ и сравнимост на резултатите. Паралелно с това са оценени пациент-ориентирани показатели (PRO), като сърбежът, нарушението на съня и сухотата на кожата са измерени чрез визуално-цифрова скала (ВЦС), а качеството на живот - чрез валидиран въпросник с 10 въпроса.

Алергологичната оценка включва епикутанно (patch) тестване със стандартни серии алергени, като резултатите са сравнени с контролни групи пациенти с други форми на дерматит. Допълнително е анализирана ролята на бактериалните антигени чрез провеждане на интрадермални *ip vivo* кожни тестове, което представлява иновативен подход в контекста на заболяването .

Статистическата обработка на данните е извършена чрез прилагане на методи на описателната и аналитичната статистика. Използвани са χ^2 -тест за оценка на зависимост между категорийни променливи, корелационни анализи (Spearman) за установяване на връзки между количествени показатели, както и методи за оценка на статистическа значимост при ниво $p < 0.05$. Данните са обработени със специализиран статистически софтуер, което гарантира надеждност на получените резултати.

Анализът на контактната сенсibilизация показва значим дял на положителни patch тестове, като получените резултати кореспондират с публикувани данни за честота на контактна алергия при пациенти с нумуларна екзема. Наблюдава се статистически значима връзка между наличието на сенсibilизация и хроничния ход на заболяването.

Резултатите от интрадермалните тестове подкрепят ролята на бактериалните антигени като потенциален тригер в патогенезата, като се отчита връзка между положителните тестове и по-тежка клинична изява.

В обобщение, използваната методика е надеждна, валидна и съответстваща на поставените цели и задачи. Получените резултати са статистически обосновани и допринасят за по-доброто разбиране на етиопатогенетичните механизми при нумуларна екзема, като имат потенциал за директно приложение в клиничната практика.

Научни и практически приноси

Дисертационният труд съдържа оригинални научни и практически приноси с добре изразена клинична насоченост.

Като основен принос следва да се посочи комплексният анализ на етиопатогенетичните фактори ,при нумуларна екзема, като за първи път в рамките на българска популация се изследва едновременно ролята на контактната свръхчувствителност, бактериалните антигени и нарушенията в кожната бариера.

Съществен принос е въвеждането и приложението на скалата NESI (Nummular Eczema Severity Index) за оценка на тежестта на заболяването, което осигурява обективизиран и възпроизводим метод за количествена оценка и проследяване в клиничната практика.

Принос представлява и системното изследване на пациент-ориентираните показатели (PRO), включително - оценка на сърбеж, нарушение на съня и качество на живот чрез визуално-цифрова скала и валидиран въпросник, като е установена корелация между субективните симптоми и клиничната тежест.

Доказано е наличието на значима честота на контактна сенсibilизация чрез епикутанно тестване, което обосновава, необходимостта от рутинно прилагане на patch тестове при пациенти с нумуларна екзема.

Като оригинален елемент следва да се отбележи и приложението на интрадермални *in vivo* тестове за оценка на ролята на бактериалните антигени, което допълва съществуващите данни за участието на микробиологичните фактори в патогенезата на заболяването.

В практическо отношение, резултатите създават основа за индивидуализиран диагностично-терапевтичен подход, включващ оценка на алергологичния статус, контрол на микробиологичните фактори и възстановяване на кожната бариера.

Публикации и академична активност

Докторантът представя пет публикации по темата на дисертацията, като е първи автор във всички от тях, включително и в статия с импакт фактор.

Участва активно в научни форуми.

Заклучение

Дисертационният труд на д-р Мартина Тодорова Янева на тема „Етиопатогенетични фактори при нумуларна екзема“, с научен ръководител проф. Развигор Дърленски, е правилно и акуратно изпълнен с добре поставени цели и задачи. В дисертацията са използвани актуални методи за диагностика, а резултатите са интерпретирани с достоверност.

Считам, че трудът отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав и показва отлична теоретична подготовка и практически потенциал.

Субеденост препоръчвам на уважаемите членове на научното жури да дадат своята положителна оценка и предлагам на д-р Мартина Тодорова Янева да бъде присъдена образователната и научна степен „ДОКТОР“.

София,

11.05.2026 г.

Прсф. Д-р Здравка Демерджијева